

HOÀN THIỆN THỂ CHẾ PHÁT TRIỂN NỀN HÀNH CHÍNH NHÀ NƯỚC HIỆN NAY VÀ TƯƠNG LAI

PHẠM THỊ THANH TRÀ (*)

Nhìn lại hành trình gần 40 năm thực hiện đường lối đổi mới của Đảng Cộng sản Việt Nam, đất nước ta đã đạt được những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử, cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế của đất nước ngày càng được nâng lên. Một trong những bài học kinh nghiệm quan trọng rút ra qua gần 40 năm đổi mới là, càng trong khó khăn, thử thách càng phải kiên trì đổi mới, sáng tạo, xây dựng và hoàn thiện thể chế đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước. Thực tiễn chứng minh một cách sinh động và chân thực, động lực căn bản quyết định sự thành công trong sự nghiệp đổi mới, phát triển đất nước, suy cho cùng, chính là *con người và thể chế*. Trong thành công đó, việc kiến tạo thể chế đáp ứng yêu cầu phát triển nền hành chính nhà nước, góp phần xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam có vai trò, ý nghĩa đặc biệt quan trọng; luôn được Đảng, Nhà nước ta đặt ở vị trí hàng đầu; tạo nền tảng pháp lý vững chắc cho sự phát triển bền vững đất nước.

Trước thềm Đại hội ĐBTQ lần thứ XIV của Đảng, đất nước đứng trước thời điểm lịch sử mới, kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, chúng ta đang tiếp tục đổi mới giải quyết nhiều trọng trách mới, với thử thách mới trên nhiều phương diện, trong điều kiện rất khác trước. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm yêu cầu: “Xây dựng, hoàn thiện đồng bộ thể chế phát triển đất nước; đổi mới đồng bộ thể chế kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, bảo vệ môi trường; tập trung tháo gỡ khó khăn, vướng mắc về thể chế phát triển”⁽¹⁾, trong đó việc hoàn thiện thể chế xây dựng nền hành chính nhà nước tiếp tục là khâu đột phá cấp bách, có ý nghĩa rất quan trọng. *Đó đang là một thách thức rất lớn.*

(*) Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ Nội vụ

1. Tiếp tục đổi mới tư duy và hoạch định tầm nhìn tới năm 2030

Nếu thể chế bao gồm toàn bộ các cơ quan nhà nước với hệ thống quy định do Nhà nước xác lập trong hệ thống văn bản pháp luật của Nhà nước và được sử dụng để điều chỉnh, tạo ra các hành vi và mối quan hệ giữa Nhà nước với công dân, các tổ chức nhằm thiết lập kỷ cương xã hội và thể chế Nhà nước là toàn bộ các văn kiện pháp luật: Hiến pháp, luật, bộ luật, văn bản dưới luật để tạo thành khung khổ pháp luật để bộ máy nhà nước thực hiện chức năng quản lý nhà nước đối với toàn xã hội, để cá nhân, tổ chức sống và làm việc theo pháp luật thì thể chế hành chính nhà nước là một hệ thống gồm luật, các văn bản pháp quy dưới luật tạo khung khổ pháp lý cho các cơ quan hành chính nhà nước, một mặt là thực hiện chức năng quản lý, điều hành mọi lĩnh vực của đời sống xã hội cũng như cho mọi tổ chức, cá nhân sống và làm việc theo Hiến pháp, pháp luật; đồng thời, là các quy định mối quan hệ trong hoạt động kinh tế nhằm kiến tạo phát triển, cũng như các mối quan hệ giữa các cơ quan và nội bộ bên trong các cơ quan hành chính nhà nước. Nói khái lược, thể chế hành chính nhà nước là toàn bộ các yếu tố cấu thành của nền hành chính nhà nước để hành chính nhà nước bảo đảm điều kiện thúc đẩy quản trị quốc gia và kiến tạo phát triển đất nước.

Đại hội XIII của Đảng hoạch định tầm nhìn và định hướng lớn trong xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam: “Xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa kiến tạo phát triển, liêm chính, hành động”⁽²⁾; “Nhà nước quản lý, điều hành nền kinh tế bằng pháp luật, chiến lược, quy hoạch, kế hoạch và các công cụ điều tiết trên cơ sở các quy luật thị trường. Tăng cường công tác giám sát, chủ động điều tiết, giảm các tác động tiêu cực của thị trường, không can thiệp làm sai lệch

các quan hệ thị trường”⁽³⁾ là những yêu cầu hết sức cơ bản, đối với việc đổi mới thể chế hành chính nhà nước. Đồng thời, Đại hội XIII của Đảng yêu cầu: “Xác định rõ hơn vai trò, vị trí, chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn của các cơ quan nhà nước trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp trên cơ sở các nguyên tắc pháp quyền”⁽⁴⁾ và “kiểm soát quyền lực bằng hệ thống pháp luật”⁽⁵⁾ là những căn cứ có ý nghĩa quyết định phát triển toàn diện, đồng bộ và thống nhất hệ động lực phát triển và nâng cao sức mạnh của nền hành chính nhà nước.

Theo đó, trên cơ sở tổng kết thực tiễn thời gian qua, chủ động thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng về cải cách hành chính, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của người dân, doanh nghiệp và xã hội trong bối cảnh tác động mạnh mẽ của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và xu hướng hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, ngày 15/7/2021 Chính phủ ban hành Nghị quyết số 76/NQ-CP về Chương trình tổng thể cải cách hành chính nhà nước giai đoạn 2021-2030 là quyết sách rất quan trọng về tổ chức thực tiễn.

Để hiện thực hóa quyết sách của Đại hội XIII của Đảng, ngày 09/11/2022 Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII ban hành Nghị quyết số 27-NQ/TW về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới, càng khẳng định vị thế quan trọng của việc đổi mới và nâng cao sức mạnh của thể chế phát triển nền hành chính quốc gia tiếp tục góp phần đẩy mạnh công cuộc đổi mới toàn diện, đồng bộ và hội nhập quốc tế, cả về quy mô, tốc độ và chiều sâu, trong tầm nhìn tới năm 2030. *Đó là nền tảng hết sức căn bản để tiếp tục đổi mới trên phương diện này.*

2. Xây dựng và phát triển thể chế hành chính quốc gia - thực tiễn và những vấn đề đặt ra

Sau gần 40 năm đổi mới, trong đó gần 30 năm thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ tám, khóa VII (năm 1995), sự đổi mới nền hành chính nhà nước đóng góp to lớn vào sự phát triển kinh tế - xã hội, đồng thời góp phần quan trọng xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, trực tiếp vận hành và thúc đẩy nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa phát triển, không

ngừng nâng cao năng lực cạnh tranh của đất nước và mở rộng hội nhập quốc tế, nâng cao vị thế, sức mạnh, uy tín nước ta trên trường quốc tế. Nhưng, phải thừa nhận rằng, trong tầm nhìn và theo yêu cầu đổi mới, quy mô và tốc độ đổi mới nền hành chính nhà nước đã và đang bộc lộ những hạn chế, khiếm khuyết đòi hỏi phải cải cách không ngừng một cách toàn diện, đồng bộ, thống nhất và hiệu quả.

Trước hết, về tầm nhìn: hệ thống thể chế chưa đầy đủ, có mặt chưa đồng bộ, thống nhất, do đó chưa thật sự ngang tầm với yêu cầu và nhiệm vụ xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, nền kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế, nhất là về định hướng kiến tạo phát triển, vô hình chưa tạo được động lực mạnh mẽ thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội. Mặt khác, hệ thống thể chế về tổ chức và hoạt động của bộ máy hành chính nhà nước còn hạn chế, thậm chí có mặt bất cập. Một số vấn đề mang tầm dài hạn chiến lược chưa được cụ thể hóa đầy đủ, toàn diện trong Luật Tổ chức Chính phủ, Luật Tổ chức chính quyền địa phương theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng và Nghị quyết số 27-NQ/TW về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới, nhất là việc phát huy đầy đủ vai trò, vị trí, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Chính phủ trong thực hiện quyền hành pháp: tập trung quản lý vĩ mô, xây dựng thể chế, chiến lược, quy hoạch, kế hoạch; đẩy mạnh phân cấp, phân quyền, xác định rõ trách nhiệm giữa Chính phủ với các bộ, ngành; giữa Chính phủ, các bộ, ngành với chính quyền địa phương; đổi mới quản trị quốc gia, quản trị địa phương theo hướng hiện đại, hiệu lực, hiệu quả...

Thứ hai, về tổ chức bộ máy và tổ chức hành động: vấn đề lớn cấp bách là, trong cải cách tổ chức bộ máy hành chính nhà nước vẫn còn không ít chồng chéo về chức năng, nhiệm vụ giữa một số bộ, ngành; việc cơ cấu lại các cơ quan hành chính, các đơn vị sự nghiệp công lập nhằm tạo sự liên thông, đồng bộ, tinh gọn và hiệu quả còn chậm hoặc chưa ngang tầm. Nhất là bộ máy tổ chức của các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, các cơ quan chuyên môn thuộc UBND cấp tỉnh, cấp huyện còn công kênh, tầng nấc và hiệu quả chưa cao.

Cần nhấn mạnh là, các chủ trương cải cách, tinh gọn bộ máy hành chính (tách cơ quan hành chính công với các đơn vị sự nghiệp, dịch vụ công; phân cấp mạnh thẩm quyền, trách nhiệm quản lý giữa Trung ương và địa phương, giữa các cấp chính quyền địa phương; đẩy mạnh xã hội hóa các hoạt động sự nghiệp, dịch vụ công; đổi mới hoạt động của các cơ quan hành chính nhà nước theo các nguyên tắc tổ chức khoa học lao động quản lý...) đã được thực hiện bước đầu nhưng chưa toàn diện, đồng bộ và đầy đủ; đồng thời, việc cải cách, sắp xếp các đơn vị sự nghiệp công còn chậm. Việc thực hiện chủ trương xã hội hóa các hoạt động sự nghiệp, dịch vụ công chưa triệt để, kết quả không tương xứng. Nhìn tổng thể, việc tổng kết, đánh giá mô hình tổ chức bộ máy hệ thống chính trị chưa được thực hiện một cách căn bản và khoa học.

Thứ ba, cơ cấu lại, nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức: đây là nhiệm vụ trọng tâm của cải cách nền hành chính nhà nước nhưng kết quả chưa đạt được như mong muốn. Các bộ, ngành Trung ương và địa phương đã hoàn thành việc xây dựng vị trí việc làm cán bộ, công chức, viên chức nhưng còn hình thức, chưa gắn với cơ cấu lại và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức. Có thể nói, việc xây dựng nền hành chính hiện đại, dựa trên đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có tính chuyên nghiệp cao, có năng lực sáng tạo, phẩm chất đạo đức tốt, bản lĩnh chính trị phục vụ người dân và doanh nghiệp chưa đạt được mục tiêu đề ra.

3. Tiếp tục đổi mới và hoàn thiện hệ thống thể chế phát triển nền hành chính quốc gia

Từ chủ trương, định hướng của Trung ương Đảng và yêu cầu, nhiệm vụ của Chính phủ, trong tầm nhìn tới năm 2030 và xa hơn, trên cơ sở tổng kết thực tiễn gần 40 năm qua, trên phương diện nhận thức luận và tổ chức thực tiễn, cần thực hiện một cách hệ thống, đồng bộ và hiệu quả một số nhiệm vụ trọng tâm sau:

Trước hết, đổi mới nhận thức phù hợp với kỷ nguyên phát triển mới của đất nước.

Nhà nước ta, với tư cách là Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân và vì Nhân dân, dưới sự lãnh đạo của Đảng, một cách tự nhiên, về phương pháp luận, trong việc tiếp tục xây dựng, hoàn thiện

thể chế hành chính nhà nước đáp ứng yêu cầu phát triển nền hành chính nhà nước cần nhận thức đúng đắn, đầy đủ các vấn đề sau:

Một là, cần nhận thức đầy đủ, sâu sắc rằng, việc xây dựng, hoàn thiện thể chế hành chính nhà nước đáp ứng yêu cầu phát triển nền hành chính nhà nước phải đặt trong tổng thể các nhân tố mang tính quy luật của sự phát triển thể chế nhà nước. Trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, việc xây dựng, hoàn thiện thể chế nhằm đảm bảo Nhà nước có một hệ thống pháp luật ngày càng hoàn thiện, được thực thi triệt để, nghiêm minh, nhất quán theo tinh thần thượng tôn Hiến pháp và pháp luật, tôn trọng, bảo đảm, bảo vệ một cách hiệu quả quyền con người, quyền công dân; quyền lực nhà nước là thống nhất, được phân công rành mạch, phối hợp chặt chẽ, kiểm soát hiệu quả; có nền hành chính, tư pháp chuyên nghiệp, pháp quyền, khoa học, hiện đại; có bộ máy nhà nước tinh gọn, trong sạch, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; có đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có đủ phẩm chất, năng lực, thực sự chuyên nghiệp, liêm chính; quản trị quốc gia hiện đại, hiệu quả... Việc tiếp tục xây dựng, hoàn thiện thể chế hành chính nhà nước đáp ứng yêu cầu phát triển nền hành chính nhà nước, về bản chất chính là đáp ứng yêu cầu xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam của Nhân dân, do Nhân dân và vì Nhân dân.

Hai là, phát hiện và xem xét sự tác động đa chiều cùng những hậu quả/hệ lụy trong sự vận động của các nhân tố thuộc nền hành chính nhà nước phổ biến và sự khác nhau trên các phương diện cụ thể trong đời sống kinh tế - xã hội của đất nước; qua đó, chủ động giải quyết và phát triển ở tầm vĩ mô thể chế hành chính nhà nước trong thể chế nhà nước, trong tổng thể sự nghiệp xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Đồng thời, xem xét toàn diện các yếu tố ảnh hưởng, chi phối công cuộc đổi mới nhằm không ngừng hoàn thiện thể chế hành chính nhà nước với tư cách là một bộ phận của thể chế nhà nước, do Nhà nước xây dựng để điều tiết các hoạt động tổ chức, điều hành và quản lý của bộ máy nhà nước đối với đời sống xã hội.

Về môi trường chính trị: Nhà nước ta là Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân và vì Nhân dân nên

trên hết và trước hết hướng tới phục vụ Nhân dân và xã hội. Mọi hoạt động của Nhà nước đều phục vụ và tuân thủ mục tiêu chính trị này. Theo đó, ảnh hưởng toàn diện, to lớn tới toàn bộ hệ thống thể chế nhà nước nói chung và thể chế hành chính nhà nước nói riêng. Trong quá trình xây dựng, hoàn thiện thể chế hành chính nhà nước đáp ứng yêu cầu phát triển nền hành chính nhà nước nhất thiết phải đặc biệt chú trọng điều này.

Về môi trường kinh tế, xã hội và văn hóa: vai trò và mức độ điều tiết của Nhà nước đối với các quá trình kinh tế - xã hội diễn ra sôi động, mạnh mẽ sau gần 40 năm đổi mới và hiện đang đứng trước thời cơ cũng như thách thức mới. Sự thay đổi của môi trường kinh tế - xã hội in dấu ấn đậm nét và có sự chi phối quan trọng tới hệ thống thể chế hành chính nhà nước; bởi vậy, cần phải đổi mới việc xây dựng, hoàn thiện thể chế hành chính nhà nước nhằm thích ứng với những thay đổi trong xã hội; từ đó, có thể quản lý xã hội một cách chủ động, hiệu quả. Bên cạnh đó, sự phát triển của truyền thống, văn hóa dân tộc lại mang những đặc điểm riêng nên mọi quy định điều tiết hành vi của các đối tượng trong xã hội phải được xây dựng sao cho phù hợp với các chuẩn mực văn hóa chung được thừa nhận trong truyền thống, văn hóa. Việc xây dựng, hoàn thiện thể chế hành chính nhà nước đáp ứng yêu cầu phát triển nền hành chính nhà nước đòi hỏi hệ thống thể chế hành chính phải vừa kế thừa, phát huy được những điểm tích cực, tiến bộ của các giá trị văn hóa truyền thống; vừa gạt bỏ, loại bỏ những nhược điểm, hủ tục lạc hậu, tư duy bảo thủ của quá khứ...

Về môi trường quốc tế: trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay, mối liên hệ, sự giao thoa văn hóa, tri thức và các giá trị chung của văn minh nhân loại tất yếu tác động tới sự hình thành và phát triển của hệ thống thể chế hành chính nhà nước. Chúng ta cần chủ động mở rộng giao lưu, tiếp biến những giá trị chung, nhất là những thành tựu đã và đang ảnh hưởng to lớn tới hệ thống thể chế của đất nước nhằm chủ động đổi mới thể chế hành chính nhà nước, góp phần đẩy nhanh quá trình hội nhập quốc tế hiện nay cũng như trong tương lai.

Thứ hai, tiếp tục đột phá về kiến tạo thể chế phát triển.

Chưa bao giờ như hiện nay, việc xây dựng và hoàn thiện nền quản trị quốc gia hiện đại, hoạt động hiệu lực, hiệu quả là yêu cầu đặt ra có tính cấp thiết và quan trọng trong xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Để quản trị hiện đại, tất yếu nền hành chính nhà nước phải hoạt động hiệu lực, hiệu quả; theo đó, không ngừng nâng cao năng lực quản trị, nhất là năng lực quản trị tổ chức thực hiện các chương trình tổng thể cải cách hành chính bằng hệ thống thể chế phù hợp là việc cấp bách, có ý nghĩa quyết định thực tiễn đổi mới thể chế phát triển nền hành chính nhà nước. Tiếp tục nhận thức đầy đủ, sâu sắc chức năng, nhiệm vụ của Nhà nước, vai trò, đặc điểm, tính chất của nền hành chính trong điều kiện xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế để xác định đúng mục tiêu, nhiệm vụ và các giải pháp trong cải cách hành chính.

Nếu cải cách hành chính là cuộc cách mạng làm thay đổi về chất từ một nền hành chính cai trị sang nền hành chính dân chủ, trong sạch, vững mạnh, chuyên nghiệp, hiện đại, tạo động lực cho kinh tế - xã hội phát triển, lấy người dân là trung tâm của tiến trình cải cách thì nhất định tiếp tục xác định rõ nhiệm vụ và các giải pháp, biện pháp phải nhằm mục tiêu quản trị quốc gia có hiệu quả. Điều này vừa có ý nghĩa chính trị, vừa có ý nghĩa khoa học và thực tiễn to lớn, toàn diện, sâu sắc. Để quản trị quốc gia có hiệu lực, hiệu quả phải thực hiện đúng, đầy đủ các chức năng hoạch định, tổ chức lãnh đạo và kiểm tra, vận dụng đúng, linh hoạt, sáng tạo các phương pháp, giải pháp, nghệ thuật quản trị nói chung, quản trị quốc gia nói riêng. Cùng với quyết tâm chính trị cao, phải có trí tuệ sáng suốt ở tầm chiến lược trong xác định và chỉ đạo điều hành thực hiện chủ trương, mục tiêu, các nhiệm vụ của công tác cải cách hành chính. Vì, thực chất của cải cách hành chính nhà nước là sự chuyển đổi từ quản lý nhà nước sang quản lý công nhằm nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản trị quốc gia, tạo điều kiện cho đất nước phát triển, trước hết và trực tiếp phục vụ đắc lực cho người dân, doanh nghiệp.

Ở tầm vĩ mô, bảo đảm sự đồng bộ giữa cải cách hành chính và cải cách lập pháp. Cần nhấn mạnh rằng, công tác cải cách lập pháp

phải hướng tới mục tiêu làm cho bộ máy nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân và vì Nhân dân thật sự tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; đồng thời, phải đồng bộ với cải cách, đổi mới hệ thống chính trị, khi nhiệm vụ trọng tâm của đổi mới hệ thống chính trị đòi hỏi cần nhận thức đúng, xác định chính xác chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, trách nhiệm và thẩm quyền của các cơ quan, tổ chức cấu thành hệ thống chính trị trong điều kiện xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế, trước những thách thức và cơ hội của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Mặt khác, không được nhầm lẫn cả trong nhận thức lẫn hành động khi xác định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và trách nhiệm của từng cơ quan, tổ chức trong hệ thống chính trị trên cơ sở định vị đúng, đầy đủ vai trò và trách nhiệm lãnh đạo của Đảng đối với Nhà nước và xã hội; xác định đúng đắn chức năng, thẩm quyền và trách nhiệm quản lý, quản trị quốc gia và xã hội của Nhà nước, đặc biệt xác định và thực hiện đúng, đầy đủ quyền làm chủ của Nhân dân tham gia vào sự lãnh đạo của Đảng và công việc quản lý, quản trị quốc gia của Nhà nước.

Đổi mới, chỉnh đốn và hoàn thiện tổ chức, hoạt động của các thiết chế nhà nước theo hướng tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; phân công chức năng, nhiệm vụ và phân cấp, phân quyền rõ ràng giữa các cấp quản lý đồng thời tạo nguồn lực đủ mạnh cho công tác cải cách hành chính. Nếu công tác cải cách hành chính là tiền đề tạo động lực cho kiến tạo và phát triển đất nước, phát triển kinh tế - xã hội, phục vụ nhân dân và doanh nghiệp, thì một cách cấp bách, cần đầu tư các nguồn lực đủ mạnh, có các giải pháp để thu hút, huy động các nguồn lực cho cải cách hành chính. Xây dựng nền hành chính nhà nước phục vụ nhân dân thực sự dân chủ, pháp quyền, chuyên nghiệp, hiện đại, công khai, minh bạch; tập trung vào quản lý vĩ mô, xây dựng thể chế, chiến lược, quy hoạch, kế hoạch; tăng cường năng lực dự báo, phân tích và đề xuất chính sách trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa; đẩy mạnh phân cấp, phân quyền, xác định rõ chức năng, nhiệm vụ và trách nhiệm giữa Chính phủ với các bộ, ngành, giữa Chính phủ, các bộ,

ngành với chính quyền địa phương, bảo đảm quản lý nhà nước thống nhất, đồng thời phát huy vai trò chủ động, sáng tạo, tinh thần trách nhiệm của từng cấp, từng ngành.

Tiếp tục sắp xếp tổ chức các bộ, cơ quan chuyên môn đa ngành, đa lĩnh vực, giảm hợp lý số lượng các bộ, cơ quan ngang bộ và cơ quan chuyên môn thuộc UBND cấp tỉnh, cấp huyện; đẩy mạnh và hoàn thành việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp huyện, cấp xã giai đoạn 2023 - 2030; sắp xếp lại các đơn vị sự nghiệp công lập theo hướng tinh gọn, bảo đảm chất lượng, hoạt động hiệu quả; nâng cao chất lượng dịch vụ công đáp ứng yêu cầu xây dựng nền hành pháp phục vụ, dân chủ, pháp quyền, chuyên nghiệp, hiện đại, tinh gọn, trong sạch, công khai, minh bạch và vững mạnh. Công việc lớn hiện nay được Đảng ta nhấn mạnh là: “Xây dựng và thực hiện chính phủ điện tử, hướng tới chính phủ số”⁽⁶⁾; cấp bách hoàn thành chuyển đổi số trong đó tập trung thúc đẩy việc xử lý hồ sơ công việc trên môi trường mạng hướng tới cơ quan nhà nước “không giấy tờ”; hoàn thiện kết nối, liên thông giữa các cơ quan hành chính nhà nước với các tổ chức chính trị - xã hội - nghề nghiệp và các doanh nghiệp; hoàn thiện quy trình, thủ tục hành chính phù hợp với hoạt động của chính phủ số, cắt giảm tối đa giao dịch trực tiếp... Toàn bộ điều đó góp phần khắc phục hiệu quả tình trạng chồng chéo chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn từng tồn tại trong nhiều năm qua, đồng thời bảo đảm sự thống nhất, đồng bộ từ Trung ương đến địa phương, khắc phục tình trạng khu biệt, cục bộ địa phương. Đó là con đường khó nhất nhưng ngắn nhất, minh bạch và hiệu quả nhất nên tất yếu phải thực thi càng sớm càng tốt.

Thứ ba, nắm chắc khâu đột phá về động lực, vượt qua những lực cản đối với cải cách nền hành chính nhà nước.

Cán bộ, đảng viên phải luôn gương mẫu trong việc tuân thủ tinh thần “thượng tôn” Hiến pháp và pháp luật, kỷ cương phép nước và thực hành dân chủ xã hội chủ nghĩa; gắn kết chặt chẽ giữa xây dựng pháp luật với tổ chức thực hiện pháp luật; tập trung chỉ đạo quyết liệt và dành các nguồn lực thích đáng cho thực hiện pháp luật; hoàn thiện tổ chức, hoạt động của các cơ quan thi hành, áp dụng pháp luật, đặc biệt là các cơ quan bảo vệ pháp luật; nâng

cao năng lực tổ chức thi hành và áp dụng pháp luật của các cơ quan, tổ chức và đội ngũ cán bộ, công chức thực thi công vụ; hoàn thiện cơ chế pháp lý, đặc biệt là trình tự, thủ tục thi hành, áp dụng pháp luật.

Cải cách, tinh gọn bộ máy, tinh giản biên chế liên quan đến quyền, lợi ích của tổ chức và đội ngũ cán bộ, công chức trong bộ máy, vì vậy nếu không có chế độ, chính sách giải quyết thỏa đáng nhằm tạo động lực thúc đẩy thì cải cách khó có thể thành công. Bảo đảm cơ chế cạnh tranh lành mạnh trong tuyển dụng, bổ nhiệm công chức, viên chức nhằm xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức vừa “hồng”, vừa “chuyên”, đây là “công việc gốc”. Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng nêu rõ: “Tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức có đủ phẩm chất, năng lực, uy tín, phục vụ nhân dân và sự phát triển của đất nước” trong sạch, vững mạnh; “Có cơ chế lựa chọn, đào tạo, thu hút, trọng dụng nhân tài, khuyến khích, bảo vệ cán bộ dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn, thử thách và quyết liệt trong hành động vì lợi ích chung”⁽⁷⁾, từ đó tạo động lực cho đội ngũ cán bộ, công chức thực sự sáng tạo, dám nghĩ, dám làm vì dân, vì nước, vì sự phồn vinh của đất nước.

Để việc quản trị các chương trình tổng thể cải cách hành chính nhà nước thành công, phải khắc phục tư tưởng bao cấp, cào bằng, bình quân chủ nghĩa, tư duy cục bộ trong hoạch định, xây dựng thể chế, chính sách; đồng thời, đổi mới thiết chế toàn diện và đủ mạnh nâng cao hiệu quả quản trị từ khâu lập kế hoạch, tổ chức, phân công, phối hợp đến lãnh đạo, chỉ đạo kiểm tra và tổng kết; phân công, phối hợp, lãnh đạo và kiểm tra một cách chặt chẽ, nghiêm minh. Ở tầm vĩ mô, Đảng và Nhà nước một mặt tăng cường kỷ luật, kỷ cương; mặt khác, cần chú trọng công tác cải cách tiền lương, chế độ, chính sách đãi ngộ, tạo môi trường, điều kiện làm việc để thúc đẩy đổi mới sáng tạo, phục vụ phát triển; xây dựng cơ chế sàng lọc, thay thế kịp thời những người không hoàn thành nhiệm vụ, vi phạm pháp luật, kỷ luật, đạo đức công vụ, đạo đức nghề nghiệp, không còn uy tín với nhân dân; kiên trì xây dựng văn hóa liêm chính, tiết kiệm, củng cố đạo đức công vụ song song với kiến tạo

thể chế nhằm ngăn chặn và đẩy lùi cán bộ, công chức, viên chức không thể, không muốn và không dám tham nhũng, tiêu cực, lãng phí.

Thứ tư, hòa mục, cầu thị tiếp biến tinh hoa nhân loại, đẩy nhanh tốc độ kiến tạo thể chế hành chính nhà nước.

Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư vừa tạo ra cơ hội, nhưng cũng mang tới những thách thức đối với công tác cải cách hành chính nhà nước. Vì vậy, cùng với tham biến nhận thức về sự khác nhau giữa cải cách hành chính nhà nước của thế giới, nhất là các quốc gia thành công trên phương diện này nhằm thấu hóa các kinh nghiệm đó một cách khoa học để không ngừng phát triển thể chế nhà nước nói chung và thể chế hành chính nói riêng. Theo đó, đòi hỏi một mặt tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng nhằm trang bị cho đội ngũ cán bộ, công chức những kiến thức, kỹ năng về công nghệ thông tin và ứng dụng công nghệ thông tin vào thực hiện nhiệm vụ, công vụ; mặt khác, cần tìm kiếm và nghiên cứu hệ thống các công cụ, hoạch định bước đi, tìm tòi giải pháp và hành động hữu hiệu để đẩy nhanh quá trình hiện đại hóa nền hành chính, xây dựng Chính phủ, chính quyền điện tử, hướng tới Chính phủ số và nền kinh tế số trong giai đoạn hội nhập hiện nay và tương lai.

Tất cả đều phục vụ trực tiếp cho sự nghiệp xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa trong sạch, vững mạnh, tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, vì nhân dân phục vụ và vì sự phát triển của đất nước, góp phần kiến tạo và phát triển vị thế, sức mạnh và uy tín của thể chế chính trị Việt Nam trên lộ trình hội nhập thế giới đương đại./.

Ghi chú:

(1) Bài phát biểu của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tại Cuộc họp Tiểu ban Văn kiện Đại hội XIV của Đảng, Báo Tin tức, số ra ngày 27/8/2024.

(2), (3), (4), (5), (7) Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập I, Nxb CTQG-ST, H. 2021, tr.284, tr.285, tr.174-175, tr.203, tr.179.

(6) Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập II, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.148.